

Enkät om kommuners handlingsplaner för patientsäkerhet

Resultatredovisning

Mars 2024

Om resultatredovisningen

- Den här redovisningen innehåller kommunernas svar
- 254 kommuner* svarade på enkäten
- Syftet är att snabbt återkoppla resultaten till kommuner och regioner
- Socialstyrelsen kommer i det fortsatta arbetet att analysera resultaten vidare, exempelvis genom kvalitativ analys av fritextsvar
- Sist i dokumentet finns förslag på diskussionsfrågor utifrån resultaten

**Socialstyrelsen
vill tacka alla
som bidragit till
informations-
insamlingen!**

* I enlighet med önskemål från kommunen skickades enkäten till stadsdelsförvaltningarna i Stockholm Stad. 10 stadsdelsförvaltningar svarade på enkäten.

Bakgrund och syfte med enkäten om regioners handlingsplaner för patientsäkerhet

- Bakgrund**
- Socialstyrelsen ansvarar för samordning av insatser för genomförandet av den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet – *Agera för säker vård*. I uppdraget ingår att följa upp effekten av den nationella handlingsplanen
- Syfte**
- Att genom årlig uppföljning få en bild av om kommuner arbetar med egna kommunala handlingsplaner för patientsäkerhet, om kommuner arbetar med *Verktyg för stärkt patientsäkerhetsarbete i kommuner* samt av hur kommuner arbetar med patientsäkerhetsberättelsen
 - Ge underlag för det fortsatta nationella arbetet att stödja kommunernas systematiska patientsäkerhetsarbete
- Länkar**
- [Nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet – Agera för säker vård](#)
 - [Verktyg för stärkt patientsäkerhet i kommuner](#)
 - [Mall för patientsäkerhetsberättelse](#)

Återkommande enkätundersökning

- Socialstyrelsen följer årligen utvecklingen av kommunernas arbete med egna handlingsplaner för ökad patientsäkerhet
- I denna resultatredovisning redovisas för vissa frågor **förändringen sedan föregående mätning**
- Håll utkik efter de orangea pratbubblorna

An orange speech bubble with a white plus sign and the number 1 inside, indicating a positive change of one percentage point.

Redovisning av resultat

Sammanfattning av enkätens resultat

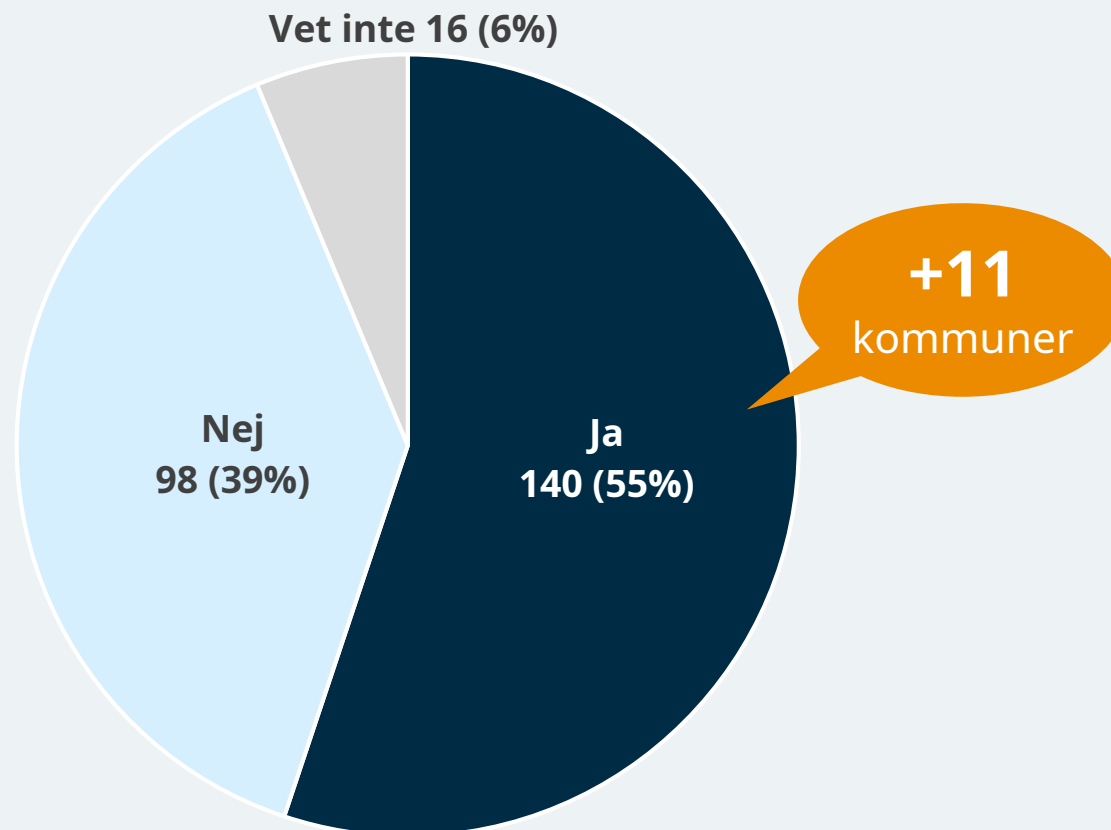
- 254 kommuner svarade på enkäten. I enlighet med önskemål från kommunen skickades enkäten till stadsdelsförvaltningarna i Stockholm Stad. 10 stadsdelsförvaltningar svarade på enkäten. Dessa redovisas som enskilda kommuner i resultatredovisningen.
- 55 procent kommunerna har behandlat den nationella handlingsplanen vid möte i förvaltningsledningen.
- 55 procent av kommunerna har eller har beslut om ta fram en handlingsplan. Fler kommuner tar fram handlingsplaner för ökad patientsäkerhet, år 2021 hade 29 kommuner handlingsplaner och 2023 var motsvarande siffra 82 kommuner.
- Beslutet om att ta fram en handlingsplan har fattats på politisk nivå i 36 procent och på högsta tjänstemannanivå i 60 procent av kommunerna.
- Totalt 101 kommuner arbetar med att ta fram en handlingsplan och nästan alla utgår från den nationella handlingsplanen.
- 45 procent av kommunerna har inte någon handlingsplan. 41 procent av dessa har ett annat styrdokument som motsvarar en handlingsplan. Ofta refererar de till patientsäkerhetsberättelsen.
- Tre av fem kommuner använder *Verktyg för stärkt patientsäkerhetsarbete*. Kommunerna har använt verktyget för analys av det systematiska patientsäkerhetsarbetet (95 procent), att identifiera aktiviteter för att stärka det systematiska patientsäkerhetsarbetet (97 procent), att prioritera aktiviteter (93 procent) och för att ta fram en kommunal handlingsplan för patientsäkerhet (84 procent).
- Många kommuner (över 60 procent) uppger att de använder patientsäkerhetsberättelsen i stor utsträckning för att beskriva samtliga steg i det systematiska patientsäkerhetsarbetet (resultat, analys, åtgärder och uppföljning).
- Patientsäkerhetsberättelsen används enligt kommunerna oftast för att informera beslutsfattare och förvaltningsledning, och i mindre utsträckning verksamheter, medarbetare och allmänhet, om hur säker vården är och om patientsäkerhetsarbetet.
- Kommunerna samarbetar i liten utsträckning med regionen i arbetet med handlingsplaner och med verktyget.
- För att ytterligare stärka kommunernas patientsäkerhetsarbete lyfter kommunerna bland annat betydelsen av att utveckla säkerhetskulturen i vård och omsorg, ledningens engagemang på alla nivåer, samverkan och samarbete inom och mellan huvudmän och verksamheter, patienter och närstående som medskapare, medarbetarnas kunskap och kompetens, uppföljning och analys samt fortsatt arbete med lokala och nationella handlingsplaner.

Kommunernas arbete med handlingsplaner för ökad patientsäkerhet

55 procent av kommunerna har behandlat den nationella handlingsplanen vid möte i förvaltningsledningen

Har den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet behandlats vid möte i förvaltningsledningen?

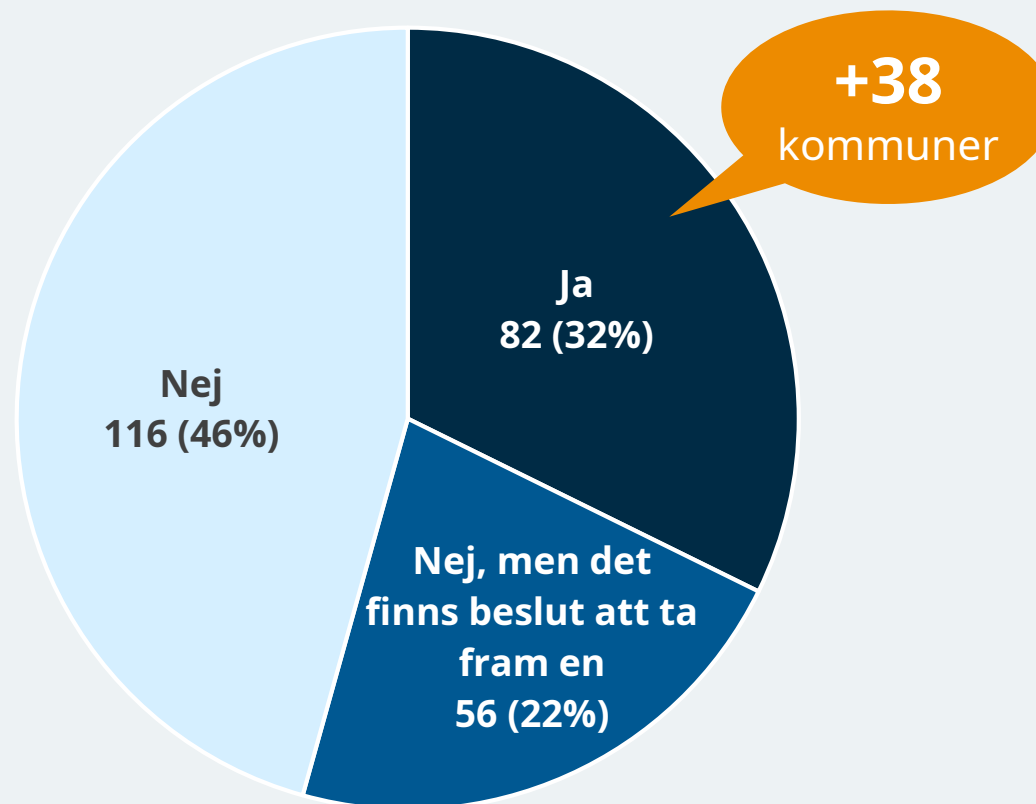
n = 254 kommuner

Drygt hälften av kommunerna har, eller har beslut om att ta fram en handlingsplan

Finns det en kommunövergripande handlingsplan för patientsäkerhet för kommunens hälso- och sjukvårdsverksamhet?

n = 254 kommuner

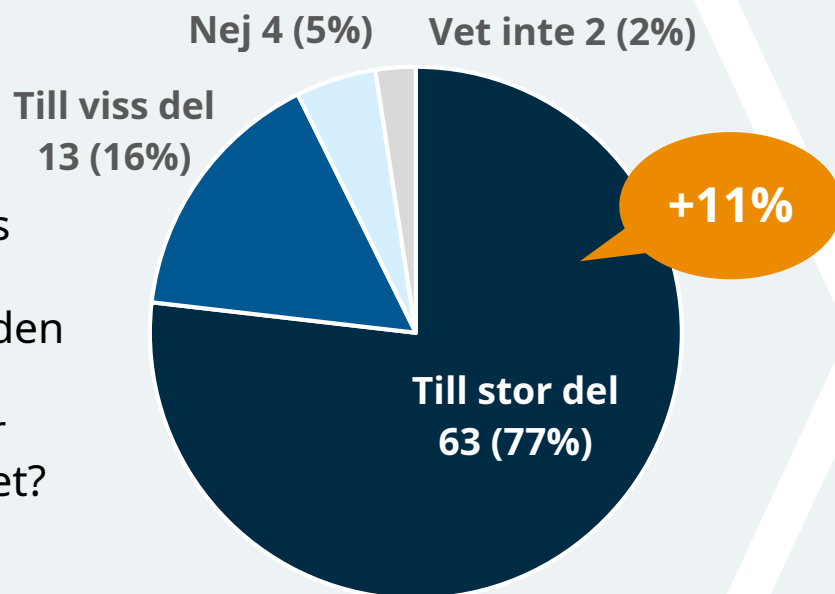
I drygt en tredjedel av kommunerna som har, eller har beslut om att ta fram, en handlingsplan fattades beslutet på politisk nivå

På vilken nivå har beslutet om handlingsplanen fattats?

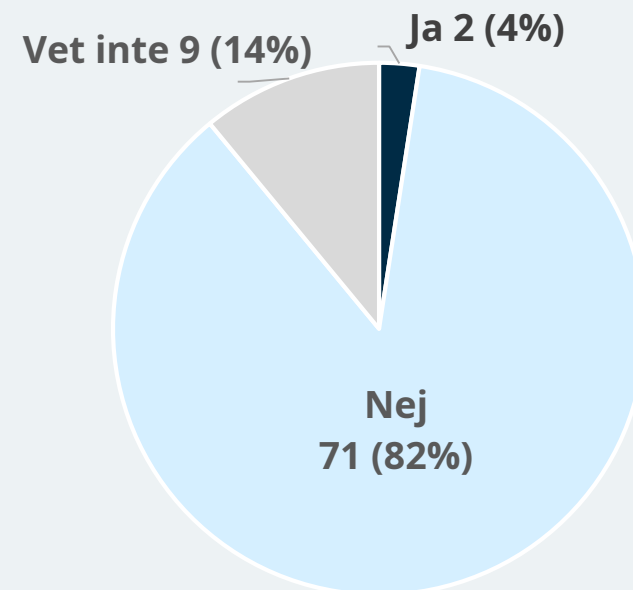

Många kommuner tar fram handlingsplaner med utgångspunkt i den nationella – få samarbetar med regionen i framtagandet

Har kommunens handlingsplan tagits fram med utgångspunkt från den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet?

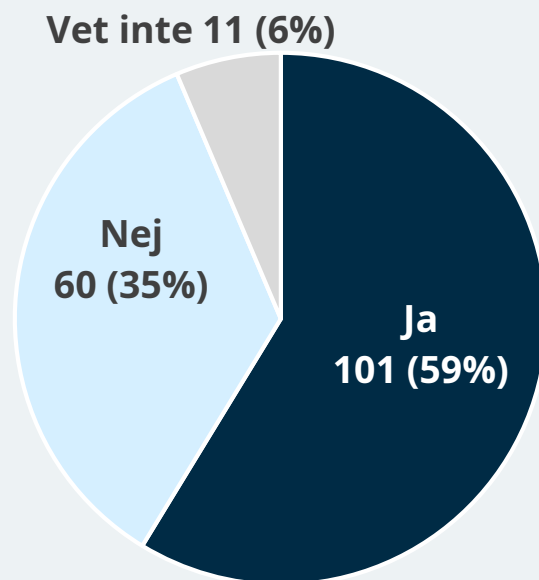
Har kommunen samarbetat med regionen i framtagandet av handlingsplanen?

n = 82 kommuner som har en handlingsplan

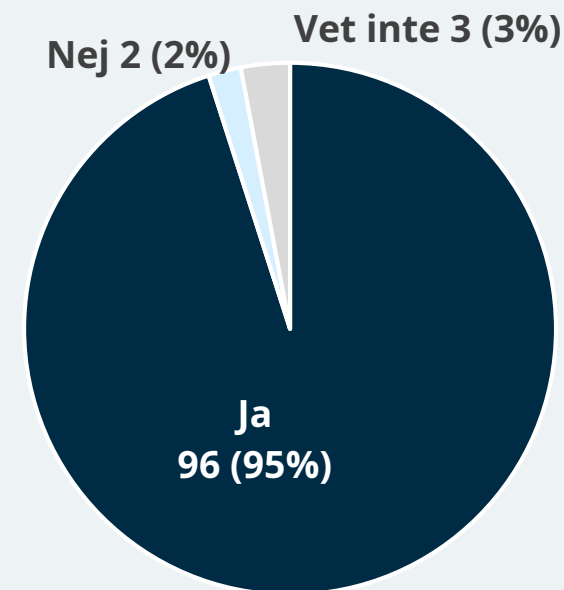
Totalt 101 kommuner arbetar med att ta fram en handlingsplan – nästan alla utgår från den nationella handlingsplanen

Pågår arbete i kommunen med att ta fram en handlingsplan för patientsäkerhet?

n = 172 kommuner som inte har en handlingsplan

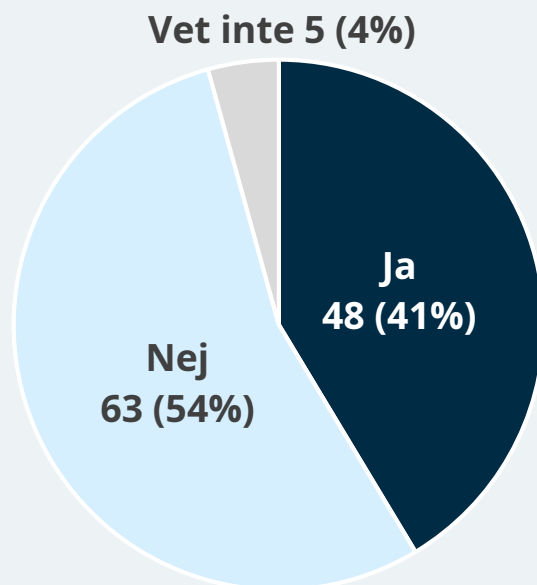
Tas denna handlingsplan fram med utgångspunkt från den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet?

n = 101 kommuner som arbetar med en handlingsplan

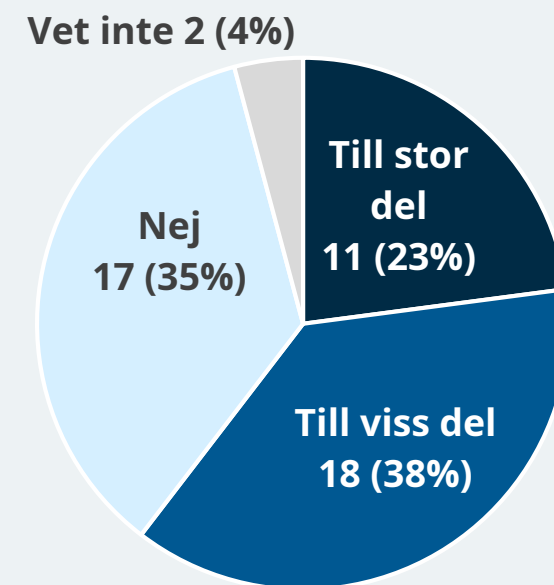
En tredjedel av kommunerna som inte har en handlingsplan har ett annat styrdokument för patientsäkerhet

Har kommunen något annat styrdokument för patientsäkerhet som motsvarar innehållet i en handlingsplan?

n = 116 kommuner som inte har en handlingsplan och inte har beslut om att fram en

Har detta styrdokument tagits fram med utgångspunkt från den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet

n = 48 kommuner som har ett annat styrdokument

Fler än tidigare svarar att den nationella handlingsplanen har bidragit till att kommunerna säkerställer att vårdgivarna arbetar inom de 5 fokusområdena

Har den nationella handlingsplanen påverkat i vilken utsträckning huvudmannen kommunen säkerställer att vårdgivarna...

Fokusområde 1

- Följer upp och utreder händelser, identifiera bakomliggande orsaker och vidtar adekvata åtgärder?
- Använder sig av adekvata metoder för identifiering och mätning av vårdskador eller risk?
- Utbildar i mät- och utredningsmetoder?
- Efterfrågar och i vården använder patienters och närståendes klagomål och synpunkter?
- Minimerar negativa följd effekter genom att stödja patienter och personal som varit inblandade i händelser?

Andel Ja*

72% +6%

73% +2%

44% +1%

66% +3%

63% +3%

n = 211 kommuner

Har den nationella handlingsplanen påverkat i vilken utsträckning huvudmannen kommunen säkerställer att vårdgivarna...

Fokusområde 2

- Uppfyller kraven om ledningssystem och bedriver ett systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete?
- Kontinuerligt utvecklar, anpassar och tillämpar system, processer och rutiner?
- Involverar patienter och närstående i planering och utformning av processer?
- Verkar för en god tillgänglighet och kontinuitet?
- Är organiserade för samverkan och en sammanhållen vård?
- Använder adekvata metoder och verktyg för att identifiera och hantera situationer som kan hota patientsäkerheten?
- Inför respektive fasar ut metoder, utrustning och rutiner på ett säkert sätt?
- I sin egenkontroll följer tillförlitlighet i processer och system, och följsamhet till regelverk, riktlinjer och rutiner?

Andel Ja*

72% +9%

72% +8%

47% +10%

64% +5%

65% +4%

71% +6%

57% +12%

71% +7%

n = 211 kommuner

Har den nationella handlingsplanen påverkat i vilken utsträckning huvudmannen kommunen säkerställer att vårdgivarna...

Fokusområde 3

- Har en god säkerhetskultur som genomsyrar alla delar av vården
- Har en hög riskmedvetenhet, och förmåga att hantera risker och agerar på alla organisatoriska nivåer
- Följer upp och dagligen säkerställer patientsäkerheten på alla nivåer
- Säkerställer yrkeskompetens och kunskap om patientsäkerhet genom kompetensutveckling och fortbildning på alla nivåer
- Verkar för en god arbetsmiljö och tillämpar en säker bemanning och schemaläggning
- Skapar möjlighet för patienter och närstående att aktivt kunna bidra i patientsäkerhetsarbetet

Andel Ja*

69% +8%

68% +12%

61% +11%

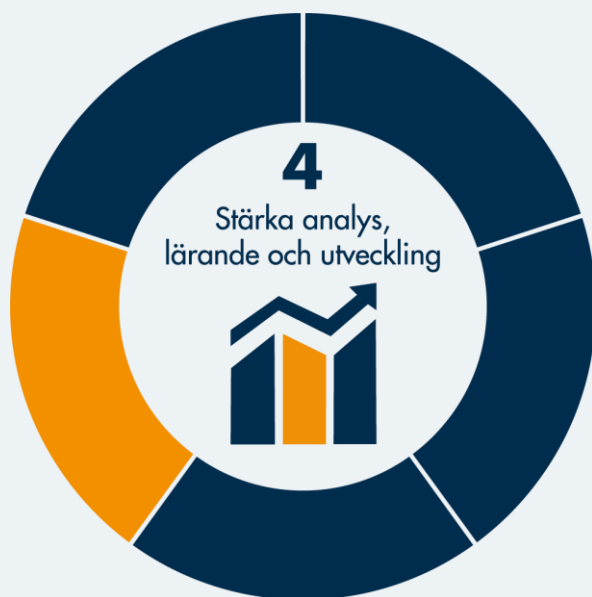
64% +8%

57% +7%

48% +4%

n = 211 kommuner

Har den nationella handlingsplanen påverkat i vilken utsträckning huvudmannen kommunen säkerställer att vårdgivarna...

Fokusområde 4

- Har kompetens och resurser för analys på olika organisatoriska nivåer?
- Kontinuerligt använder verktyg och gemensamt utvecklade metoder för att analysera data, trender och mönster?
- Använder information från flera olika källor för att analysera och lära av tidigare erfarenheter, såväl positiva som negativa?
- Återkopplar resultat och följer upp åtgärder i ett systematiskt arbete för att utveckla kvalitet och patientsäkerhet i organisationen?
- Involverar patienter och närstående i analys, lärande, åtgärder och uppföljning?

Andel Ja*

63% +11%

60% +9%

65% +12%

72% +10%

42% +5%

n = 211 kommuner

Har den nationella handlingsplanen påverkat i vilken utsträckning huvudmannen kommunen säkerställer att vårdgivarna...

Fokusområde 5

- Har strategier för patientsäkerhet som styr och stödjer det lokala arbetet?
- Identifierar, kommunicerar och planerar för risker på lång sikt?
- Stärker sin beredskap genom träning, simulering och kompetensutveckling?
- Bedriver en aktiv omvärldsbevakning?
- Analyserar risker och skapar beredskap för störningar i den fysiska miljön, it-miljön och leveranserna av läkemedel och material?
- Bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete?
- Beaktar långsiktiga konsekvenser för patientsäkerhet i sina planerings- och prioriteringsbeslut?

Andel Ja*

70% +8%

65% +6%

53% +11%

64% +7%

65% +8%

56% +2%

60% +5%

n = 211 kommuner

Exempel på kommunernas svar på frågan hur kommunernas patientsäkerhetsarbetet skulle kunna stärkas ytterligare

Göra patienter och närstående ännu mer delaktiga i vården

Patient som medskapare

Engagera närstående i patientsäkerhetsarbetet

Stärka patientsäkerhetskulturen hos enhetschefer, legitimerade och olegitimerade medarbetare

Säkerhetskultur i vård och omsorg

Utveckla det förebyggande arbetet med patient-säkerhetsrisker

Göra en tydligare koppling till kvalitetsarbetet inom SoL och LSS

Förbättrad samverkan med region i avvikelser och risker behövs

Samverkan och samarbete

Större krav på konkreta samverkansforum mellan kommun och region

Ökad samverkan med regionens primärvård och slutenvård. Ökad samverkan med andra förvaltningar inom kommunen.

Arbeta för att tydliggöra patientsäkerhetsarbetet som ett ansvar för alla inom organisationen såväl chefer som medarbetare

Engagerad ledning

Det behövs engagemang i samtliga ledningsnivåer inklusive politiken. Det svårt att nå ut med att alla ska arbeta förebyggande med patientsäkerheten.

Bryta ner den nationella handlingsplanen till lokal nivå och göra den lätt att följa

Fortsätta arbeta med den nationella handlingsplanen

Handlingsplaner

Att handlingsplanens alla delar blir en naturlig del i alla verksamheters arbete.

Ta fram en handlingsplan för patientsäkerhet

Ge medarbetare kompetens och förståelse för vad patientsäkerhet är

Kunskap och kompetens

Kompetens-utveckling på alla nivåer

Ökade utbildningsinsatser för medarbetare inom äldreomsorgen

På flera nivåer arbeta mer aktivt med riskbedömningar, effekt utvärdering och uppföljning

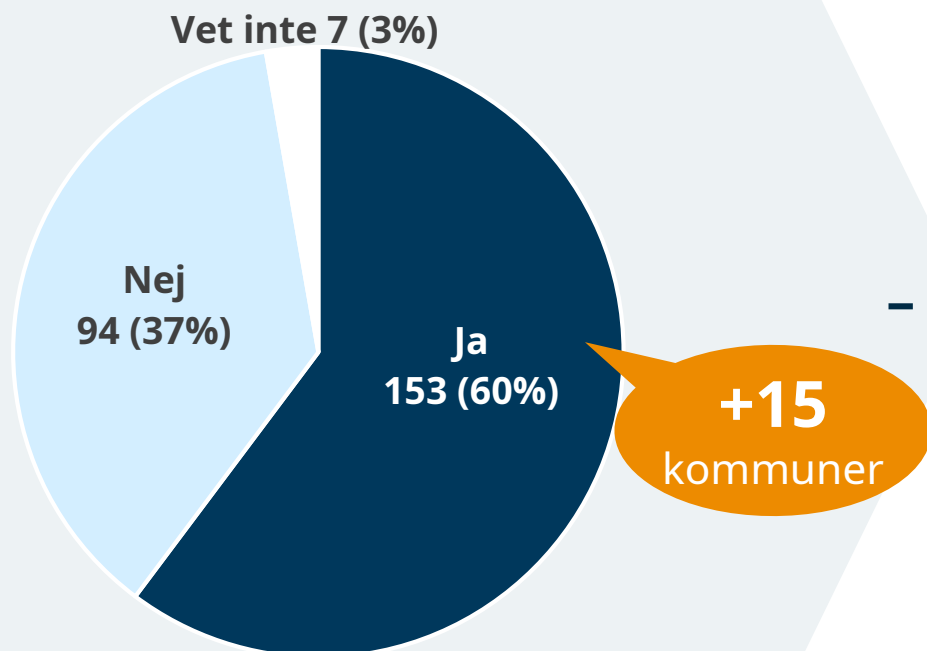
Uppföljning och analys

Ta fram analysverktyg samt olika indikatorer på nationell nivå för att lättare kunna följa över tid

Kommunernas arbete med *Verktyg* *för stärkt patientsäkerhetsarbete*

Tre av fem kommuner använder *Verktyg för stärkt patientsäkerhetsarbete*

Använder/har kommunen använt *Verktyg för stärkt patientsäkerhetsarbete* i kommuner?

n = 254 kommuner

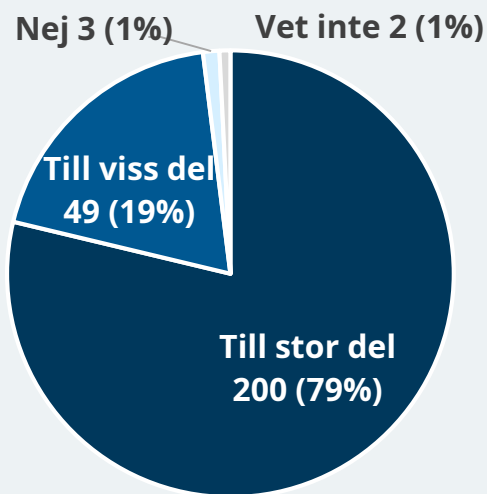
Hur använder/har kommunen använt verktyget?

	Andel Ja
För analys av det systematiska patientsäkerhetsarbetet	95%
För att identifiera aktiviteter för att stärka det systematiska patientsäkerhetsarbetet	97%
För att prioritera aktiviteter	93%
För att ta fram en kommunal handlingsplan för patientsäkerhet	84%
Har kommunen samarbetat med regionen i arbetet med verktyget?	2%

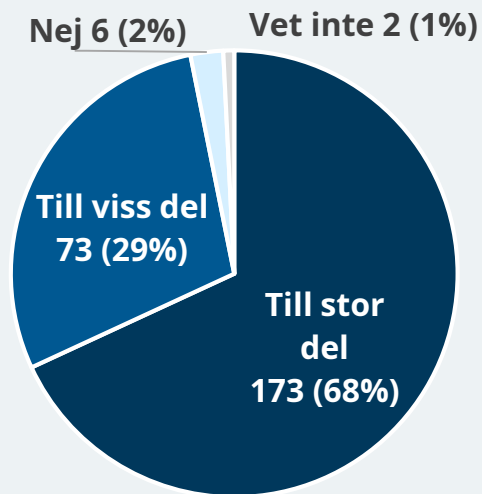
Kommunernas arbete med patientsäkerhetsberättelsen

Många kommuner använder patientsäkerhetsberättelsen för att beskriva samtliga steg i det systematiska patientsäkerhetsarbetet

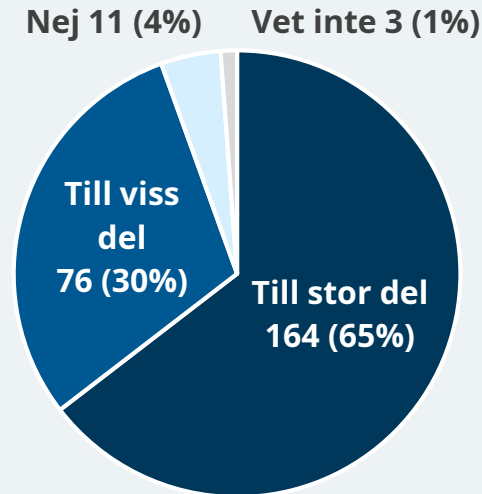
Används kommunens patientsäkerhetsberättelse för...

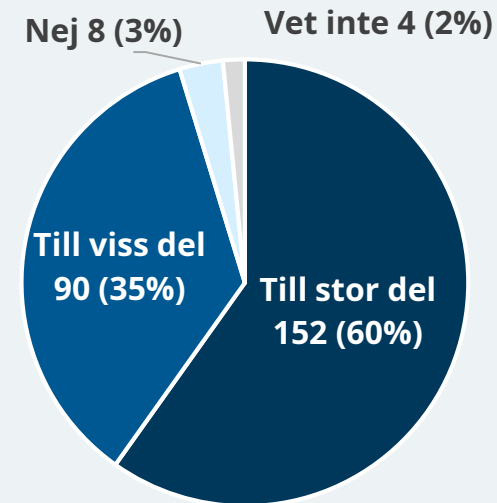
...att beskriva **resultat** inom identifierade områden?

...att beskriva **analys** av resultat?

...beskrivning av **åtgärder**?

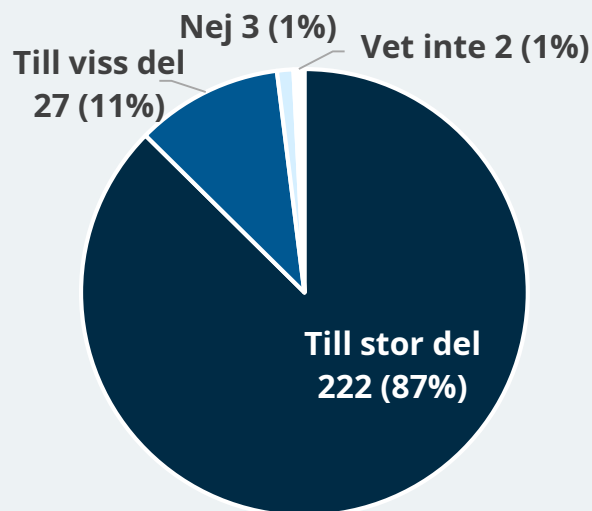

...**uppföljning** av vidtagna åtgärder?

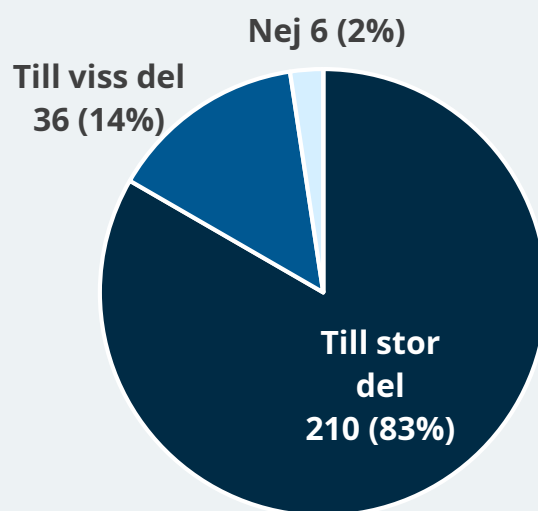
n = 254 kommuner

Patientsäkerhetsberättelsen används enligt kommunerna oftast för att informera beslutsfattare och förvaltningsledning

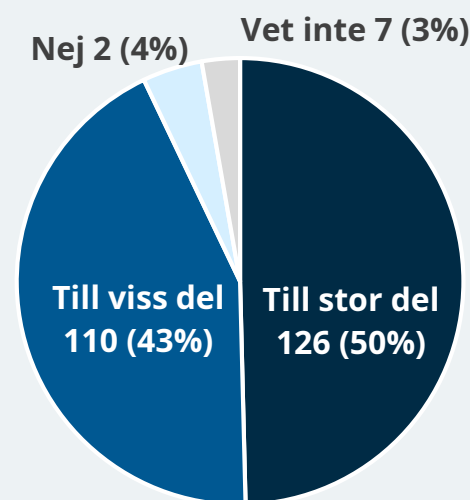
Används kommunens patientsäkerhetsberättelse för...

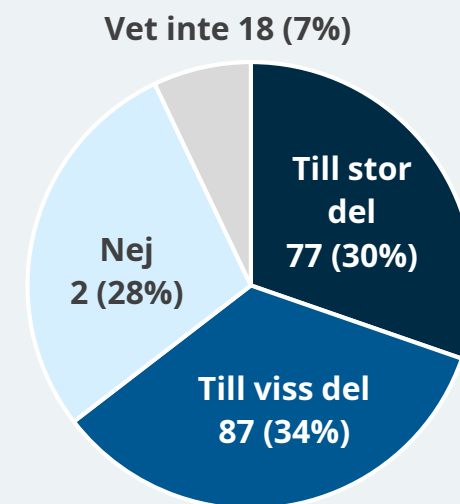
...att informera om hur säker vården är och om patientsäkerhetsarbetet till **beslutsfattare**?

...att informera om hur säker vården är och om patientsäkerhetsarbetet till **förvaltningsledningen**?

...spridning av resultat och lärdomar till **verksamheter och medarbetare**?

...att informera **allmänheten** om hur säker vården är och om patientsäkerhetsarbetet?

n = 254 kommuner

Förslag på frågor som kan användas vid diskussion om enkätresultaten

Förslag på frågor som kan användas vid diskussion om enkätresultaten

- Hur använder vår kommun
 - den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet?
 - verktyget för stärkt patientsäkerhetsarbete?
 - patientsäkerhetsberättelsen (och vilka får del av och använder den)?
- Vad skulle behövas för att stärka förutsättningarna för patientsäkerhetsarbetet i vår kommun?

Vid frågor om undersökningen skriv till
patientsakerhet@socialstyrelsen.se

Läs mer och ta del av tidigare uppföljningar på
Samlat stöd för patientsäkerhet:
<https://patientsakerhet.socialstyrelsen.se/>

Genomförande av enkäten

- Enkäten skickades till samtliga kommuner i landet, till registrator med vidarebefordran till socialchefen
- Motsvarande enkät skickades samtidigt till samtliga regioner
- Svarstiden var 2023-11-28 t.o.m. 2024-01-09
- Resultatet från enkäten kommer att bland annat redovisas i en delrapport till regeringen och delges NSG patientsäkerhet inom ramen för samverkan kring handlingsplanen